

HOCAM DOÇ. DR. AHMET GÜRTAŞ (1940-1999)'İN ARDINDAN

Prof. Dr. Süleyman TÜLÜCÜ*

ÖZET

Hocam Ahmet Gürtaş 1940 yılında Beyşehir'de doğdu. 1952 yılında doğduğu yerde ilkokulu, 1960 yılında Konya'da İmam-Hatip Okulu'nu, 1964 yılında İstanbul'da Yüksek İslâm Enstitüsü'nü bitirdi. 1964 yılından itibaren uzun yıllar Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nde çalıştı.

1982-1984 yılları arasında Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı, 1984-1988 yılları arasında da Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü görevlerinde bulundu.

1989 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne Arap Dili ve Belâğati Anabilim Dalında öğretim görevlisi olarak tayin edildi. 1994 yılında "Atatürk ve Din Eğitimi" konulu tezi ile doktor unvanını aldı. 1999 yılı Kasım ayında doçent oldu. Aynı yılın son günlerinde Konya'da vefat etti.

Bu yazıda Ahmet Gürtaş'ın hayatı, eserleri, faaliyetleri ve çeşitli vakıf ve derneklerde başkan ve yönetici olarak yaptığı hizmetler hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Gürtaş, İlahiyat Fakültesi, Türkiye Diyanet Vakfı, İslâm Ansiklopedisi, Arap Dili ve Belâğati.

ABSTRACT

On the Occasion of Death of My Teacher, Ahmet Gürtaş

My teacher, Ahmet Gürtaş was born in Beyşehir in 1940. He graduated from the primary school in 1952 in the place where he was born, from the İmam-Hatip School in Konya in 1960 and from the High Institute of Islam in İstanbul in 1964. He

* Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâğati Anabilim Dalı.

worked for the High Institute of Islam in Konya for long years after 1964.

He worked as the Vice-President of the Religious Affairs from 1982 to 1984 and as the Directorate-General for the Encyclopedia of Islam by the Turkish Religious Foundation between 1984 and 1988.

In 1989, he was appointed as a lecturer for the Department of Arabic Language and Rhetoric, Faculty of Divinity at Selçuk University in Konya. He received his Ph.D. by his thesis entitled "Atatürk and Religious Education" in 1994. Having become an Associate Professor on November 8th 1999, he ceased to live in Konya in the later days of the same year.

This article is intended to provide information about Ahmet Gürtaş's life, works, activities and services as head and manager at various foundations and associations.

Key Words: Ahmet Gürtaş, Faculty of Divinity, the Turkish Religious Foundation, the Encyclopedia of Islam, Arabic Language and Rhetoric.

Bana çok zor gelen bu satırları kaleme almak istediğim şu anda, tahsil hayatımın bazı önemli kesitleri, bir film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Şu sıralarda Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim üyesi olan ve uzun yıllar Osmaniye Meslek Yüksek Okulu müdürlüğü görevini deruhte etmiş bulunan amcam Prof. Dr. Kâzım Tülücü'nün, 1957 yılı kayıt döneminde, beni elimden tutup Adana'ya götürerek İmam-Hatip Okulu'na kaydettirmesi.... Buradaki yedi yıllık tahsilim esnasında Arapçaya ilgi duymam ve ona yönelmemde etkili olan hocalarım Abdülkadir Şener (şu anda emekli İslâm Hukuku profesörü), Hüseyin Bayram, Bestami Aksu (merhum, eski Adana müftüsü; emekli İslâm Hukuku profesörü Zahid Aksu'nun babası), M. Âdil Teymur, Yusuf Kılıç (şu anda M.Ü. İlahiyat Fakültesi İslâm Hukuku profesörü).... Onlarla ve diğer hocalarımla ilgili çeşitli hatıralarım.... Bu yedi yıllık tahsil hayatı, üzerimde derin izler bırakan bir dönüm noktası olmuştur.

1964-68 yılları arasında Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'ndeki öğrenim hayatım da, fikrî ve akademik formasyon kazanmamda çok müessir ve verimli olmuştur. Yatılı olarak okuduğum-merhum ünlü şarkiyatçı Prof. Ahmed Ateş'in de çok sevdiği-aziz Konya'nın bu ilim yuvasında biz, şanslı öğrenciler olarak, Arif Etik (merhum), Veli Ertan (merhum), M. Hulûsi Bolay (merhum), A. Hamdi Savlu

(merhum), Necati Çerçioğlu, Ali Arslan Aydın, Celâl Emrem¹ (merhum), M. Tevfik Çiper (merhum), Hulûsi Özkul, İsmail Karaçam, Mustafa Uzunpostalıcı, Hüseyin Küçükkalay (merhum), Ahmet Gürtaş (merhum) vb. gibi mümtaz hocalardan dersler aldık. Bu yıllarda Ali Osman Koçkuzu, Abdullah Aydemir (merhum), Avni İlhan okulumuzda asistandılar. Ayrıca, buradaki eğitimi takviye etmek amacıyla-ek görevle-Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden gelen M. Tayyib Okiç² (merhum), Cavit Sunar, Hüseyin G. Yurdaydın³ (merhum), Necati Öner, Halûk Karamağaralı, Mehmet Taplamacıoğlu (merhum), Yaşar Kutluay⁴ (merhum) gibi seçkin hocaların bizzat öğrencileri olarak, onlardan çok şeyler öğrendik ve onları kendimize örnek edindik. Fahri Özeltin, Şükrü Teoman, Abbas Eker, Hasan Basri Bilgin, Veysel Sanaç, Mustafa Koyuncu, Hasan Kekil, uzun yıllar Millî Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çalışmış olan Abdullah Sevinç, genç yaşta aramızdan ayrılan Doç. Dr. Ali Turgut gibi arkadaşlarla aynı sınıfta okuduk.

Benim, hocam Ahmet Gürtaş Beyle ilk tanışmam, 1964-65'li yıllara rastlar. O, birkaç ay-geçici olarak-Kur'an-ı Kerim derslerimize girmiş, müteakip ders yıllarında da bize Arapça Nahiv ve Metin dersleri okutmuştu. Klâsik ve eğitimcilik yönü ağır basan (edebî) metinleri, akıcı ve güzel bir Türkçe ile dilimize aktarır; bazen yeri gelince, daha iyi anlaşılması için bazı cümlelerin gramatikal izahını yapardı. Bu esnada önemli gördüğüm noktaları defterime kaydeder; daha sonra, yaz tatilinde bu bilgileri ve diğer hocalarımdan tuttuğum notları itina ile temize çekerdim. Bunları hâlâ muhafaza ediyorum. Nahiv dersinde ise hocamız, başta İbn Akîl olmak üzere muhtelif eski nahiv kitaplarına başvurarak hazırladığı oldukça hacimli teksir notlarını takrir ederdi. Bunlar Türkçe olarak hazırlanmıştı. Metin arasında şâhid olarak verilen

¹ Hakkında bk. Mikâil Bayram, "Üç Edib: Celâl Emrem, Kemâl Kürçüoğlu ve Mehmet Çavuşoğlu", *Yedi İklim*, c. 8, sy. 57 (Aralık 1994), s. 118-119.

² Vefatından sonra, hakkında tarafımdan şu iki yazı kaleme alınmıştır: "Merhum Prof. M. Tayyib Okiç'in Eserleri Üzerine", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5 (1982), s. 253-257; "Vefatının 7. Yıldönümünde Prof. M. Tayyib Okiç Hakkında Bazı Notlar", *Diyanet Dergisi*, c. XX, sy. 1 (Ocak-Şubat-Mart 1984), s. 30-34.

³ Hayatı ve eserleri hakkında geniş bilgi için bk. Nesimi Yazıcı, "Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın'ın Hayatı ve Çalışmaları", *OTAM*, sy. 7 (1996), s. 483-495; a. mlf., , "Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın'ın Hayatı ve Çalışmaları", *Bellekten*, LXIV/239 (Nisan 2000), s. 241-252; "Türk Tarih Kurumu Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın'ı Kaybettik (1923-27.12.1999)", *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Bülteni*, c. XIII, sy. 38 (Ocak-Nisan 2000) s. 101-103.

⁴ Vefatından sonra, hakkında tarafımdan şu yazı kaleme alınmıştır: "Yıllar Sonra Bir İlim Adamının Ardından: Doç. Dr. Yaşar Kutluay, Hayatı ve Eserleri", *Diyanet Dergisi*, c. XX, sy. 4 (Ekim-Kasım-Aralık 1984), s. 23-29.

ibareler (ayet, hadis, şiir vb.), parantez içinde boş bırakılmıştı. Bu kısımları, ders esnasında, onun açıklamaları doğrultusunda, tamamlar ve doldururduk.

Hocam Ahmet Gürtaş, biraz sonra kısaca temas edeceğim pek çok hasletlerinin yanı sıra, çok iyi bir öğretici ve eğitici idi. Derslerine mutlaka hazırlıklı gelir, ne yapacağını gayet iyi bilir, derslerine zamanında girer, müfredat programını yetiştirir, ders konularının dışına çıkmaz, imtihanlarını titiz bir şekilde yapar, imtihan evrakını hakkaniyetle değerlendirir, prensiplerinden asla taviz vermezdi. Başarısız olan birkaç arkadaşımızı tekrara bıraktığını iyi hatırlıyorum. Yazılı ve sözlü olmak üzere yapmış olduğu iki safhalı bir Nahiv imtihanında 10 puan almıştım.

Son yıllarda, onun hayatı, faaliyetleri, çalışmaları ve eserleri hakkında özgün, kapsamlı ve son derece değerli bir yazı ("Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 3-21) kaleme almış olan hocam Prof. Dr. Mustafa Uzunpostalcı, bir hoca olarak onun Arapça öğretiminde gösterdiği üstün başarıyı şu satırlarla (s. 8) ifade eder:

"Balıkesir'deki ilk öğretmenlik yıllarında olduğu gibi burada da [yani Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nde] mesleğini tam bir ciddiyetle sürdüren Gürtaş, öğrencilerin iyi yetişmesi gerektiğine inandığı için, gerek dersin okutulması gerekse öğrencilerin yeteri kadar çalışmaya yönlendirilmesi konusunda üzerine düşeni fazlasıyla yapmaktan çekinmemiş ve bu hususta asla taviz vermemişti. Bu konuda çok büyük gayret sarf ederek ders saatlerinin dışında da öğrencilerine ek kurslar açmış, onların hem dersi daha iyi anlamalarına hem de diğer çalışmalarına yardımcı olmuştu. Buna rağmen işi sıkı tuttuğu için, öğrencilerinden bütünlemeye veya tekrara kalanların sayısı, diğer şube ve sınıflara kıyasla fazla idi. Bundan dolayı onun öğrencileri, başka Arapça hocalarının ders verdiği diğer şubelerde okuyan öğrencilerin kendileri kadar çalışmadıkları hâlde başarılı olduklarını, buna mukabil daha çok çalıştıkları hâlde kendilerinin başarılı olamadıklarını görünce zaman zaman, "Bizim talihsizliğimiz Ahmet Gürtaş'ın hocalık yaptığı şubede olmamız mıdır?" serzenişinde bulunmuşlardı. Fakat aynı öğrenciler mezun olup görevlerinde daha başarılı olduklarını gördüklerinde Ahmet Gürtaş'ın öğrencileri olup, Arapçayı ondan okumuş olmakla övündüklerini ve talebeliklerinde işi sıkı tuttuğu için kendisine her zaman dua ettiklerini söylemişlerdi."

Vefatından birkaç ay sonra, "Arkadaşım Ahmet Gürtaş'ın Ardından" başlığı altında *Diyanet Aylık Dergi* (sy. 109 (Ocak 2000), s. 62)'de takdire şayan bir yazı yayınlamış bulunan arkadaş Doç. Dr. Osman Cilacı, onun Arapçaya vukufunu, şu

satırlarla dile getirir:

“Ahmet Gürtaş'ın centilmenliği ve aşırı derecedeki tevazuu yanında bir başka ilmî özelliği, Arapça ve Türkçeye aynı derecede hâkim olmasıdır. Arapça bilenler, onun Türkçeye tercüme ettiği bir metnin harflerini dahi çeviriye yansıttığını görürler. Burada asıl üzerinde durulması gereken nokta, harfî tercümenin bütün özelliklerini taşıyan bu çevirilerde Türkçenin bütün incelikleriyle hassas bir şekilde korunarak metnin tercüme kokusundan arındırılmış olmasıdır.”

Burada, bu vesile ile, Arapça hocalarım arasında seçkin bir yere sahip olan merhum diğer iki hocamdan da birkaç cümle ile bahsetmek istiyorum:

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nün kuruluşunda (1962) büyük hizmetleri geçen ve buranın ilk müdürü olan Veli Ertan Bey (1912-1991), 1964-65 Öğretim Yılında Arapça derslerimize girmişti. Daha önce bir müddet Bağdat'ta kalmış, meslekî eğitim ve Arapça öğrenimi görmüştü (1956-58). İlmihal ve İslâm büyüklerine (Hulefâ-i Râşidîn gibi) vs. dair küçük ebatta yirmiyeye yakın basılmış eseri vardır. Bunları, zaman zaman yanına uğradığımızda, imzalayarak bizlere hediye ederdi. Ayrıca, *İslâm Medeniyeti* (İstanbul), *İslâmın İlk Emri Oku* (Konya), *İslâm* (İstanbul), *Diyanet Dergisi* (Ankara), *Millî Kültür* (Ankara), *Tohum* (İstanbul), *Yeşilay* (İstanbul), *Hilâl* (Ankara), *Hakses* (Ankara), *Sur* (İstanbul) gibi dergilerde pek çok yazısı yayımlanmış; *İslâmî Bilgiler Ansiklopedisi* (c.I, İstanbul 1981) ve *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (c.I-, İstanbul 1988-)’ne de bazı maddeler yazmıştır. Mütevazı, sevecen ve iyiliksever bir insandı. Eski Diyanet İşleri başkanlarından merhum Hasan Hüsnü Erdem’in damadı idi. Kendisiyle en son, 1975 yılı yazında Antalya’da kısa dönem vatanî görevimi yaparken bir yazlık çay bahçesinde tesadüfen görüşmüştüm⁵.

Diğer bir hocam da Hüseyin Küçükkalay (1932-1999)’dı. Uzun yıllar Şam’da okumuş olan hocamız, yüksek tahsilini üstün başarı ile Bağdat’ta tamamladıktan sonra (1960) Türkiye’ye dönmüş ve uzun yıllar Konya Yüksek İslâm Enstitüsünde Arapça dersleri okutmuştur. 1966-68 yılları arasında Arapça Nahiv ve Belâgat derslerimize girmiş olan hocam Küçükkalay, bilâhare Tefsir sahasında Abdullah b. Mes’ûd üzerine doktora yapmıştı⁶ ve Arap Dili ve Edebiyatına vukufu herkesçe

⁵ Hayatı ve eserleri hakkında bk. “Ertan, Veli”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul 1979, III, 79; Halis Ayhan, “Ertan, Veli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1995, XI, 308-309.

⁶ Bu tez, daha sonraki yıllarda *Abdullah İbn Mes’ûd ve Tefsir İlimindeki Yeri* adı ile basılmıştır (Konya 1971).

müsellem; mütevazı, kitapsever bir ilim adamı idi. Ayrıca cömert bir insandı. Sahasında önemli bir boşluğu doldurmuş olan *Kur'ân Dili Arapça* (Konya 1969) adlı eserine hocam Ahmet Gürtaş bir "Takdim" yazısı yazmıştır. Ayrıca, bazı telif eserleri ile Arapçadan Türkçeye bazı çeviri kitapları vardır. Bundan başka, *İslâmın İlk Emri Oku* (yazılarının büyük bir kısmı bu dergide yayınlanmıştır), *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (Isparta), *Diyanet Dergisi* (Ankara), *İslâm Medeniyeti* (İstanbul) ve *İslâmî Bilgiler Ansiklopedisi* (İstanbul 1981, c. I, s. 31-33, 36-37)'nde bazı makaleleri ["Abdullah b. Abbas b. Muttalib" ve "Abdullah b. Mes'ud"] çıkmıştır. Hocam Küçükkalay'la en son 12-14 Nisan 1996 tarihlerinde Bursa'da İlahiyat Fakültesi'nde, İlahiyat Fakülteleri temsilcilerinin katıldığı Arapça öğretimi ile ilgili bir toplantıda görüşmüştüm. Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni temsilen toplantıya katılmıştı. Kendisinin 17 Ocak 1999 Arefe günü ânî vefatı bizleri derin acılara gark etmiştir⁷. Bu vesile ile, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*'nin 8. sayısı (1998) onun anısına ithaf edilmiştir.

Hocam Ahmet Gürtaş'la ikinci görüşmem 1970'li yılların başlarında Osmaniye'de olmuştur. O yıllarda Osmaniye İmam-Hatip Lisesi'nde meslek dersleri öğretmeni idim. Denizli'den naklen, yeni gelmiştim. O, bir vesileyle, Adana İmam-Hatip Lisesi'nden hocam ve o sıralarda Osmaniye İmam-Hatip Lisesi müdürü olan Mustafa Poçan Beyi ziyarete gelmişti.

Değerli hocamla üçüncü görüşmem, 16 Kasım 1998 tarihinde, müracaat ettiği Arap Dili ve Belâgatî Doçentlik Bilim Sınavı vesilesiyle olmuştur. D.E. Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde (İzmir) yapılan toplantıda, 5 kişilik jüri üyesi arasında ben de vardım. Beşte üç nispetindeki olumsuz netice üzücü idi.

Onunla dördüncü ve son görüşmem, 8 Kasım 1999⁸ tarihinde aynı yerde aynı imtihan vesilesiyle oldu. Yine 5 kişilik jüri üyesinden biri (diğerleri: Prof. Dr. Muharrem Çelebi, Prof. Dr. Hüseyin Tural, Prof. Dr. Hulûsi Kılıç, Prof. Dr. Erol Ayyıldız) de bendim. Jüri üyelerinin saat 10'da yaptığı toplantı sonunda, hocamızın daha önce

⁷ Hayatı ve eserleri hakkında kısa bilgi için bk. Veli Ertan-Dr. Hasan Küçük, *Cumhuriyet Devrinde Din Eğitimi, Din Müesseseleri ve Din Alimleri*, İstanbul 1976, s. 155; Mehmet Aydın, "Merhum Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Küçükkalay'ın Ardından", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8 (1998), s. 3.

⁸ Hocam Uzunpostalcı, aşağıda, 10 numaralı dipnotta yer alan yazılarında bu tarihi "7 Kasım 1999" olarak verirse de, kanaatimizce bunun "8 Kasım 1999" olması gerekir. Zira Üniversitelerarası Kurul tarafından jüri üyelerine gönderilen yazıda, doçentlik sınavının 8 Kasım'da saat 10'da İzmir'de İlahiyat Fakültesi'nde yapılacağı bildirilmiştir.

sunmuş olduğu bilimsel çalışmaları oybirliği ile başarılı bulundu ve hemen ardından yapılan sözlü sınavda da büyük başarı gösterdi. Böylece o, biraz geç de olsa, doçentlik payesini almıştı. Bu tür imtihanlardan sonra âdet olduğu üzere, o gün öğleden sonra, Hatay semtinde İlahiyat Fakültesi'ne yakın küçük, şirin bir restorana gidildi. Yemek yenirken, ailesi fertlerinden biri onu telefonla arayarak sonucu sordu. Hocam-cep telefonu ile-sonucun olumlu olduğunu söyledi. Bir müddet sonra, bu restoranın hemen karşısındaki bir pastaneye gidildi. Burada da ona Konya'dan bir telefon geldi. Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Abdurrahman Kutlu onu arıyor ve neticeyi soruyordu. Hocam nazik bir dille Rektör Beye başarılı olduğunu ifade etti. Bu küçük olay, hem arayan hem aranan açısından takdire şayan ve gıpta edilecek bir durumdur. Bir süre sonra hocamla vedalaştık. O gün Konya'ya hareket edecekti.

Bu tarihten bir ay kadar bir zaman geçti. Osman Cilacı Beyin ifadesiyle, "Çok enerjik bir zihin ve beden gücüne sahip olan Ahmet Gürtaş'ın bu hızlı temposuna ayak uyduramayan kalbi, sonunda yenik düşmüş" ve 9 Aralık 1999 günü o, ebedî yolculuğuna uğurlanmıştı.

Hocam Ahmet Gürtaş Bey, her bakımdan mükemmel bir insandı. İlimle âmil, birikimli, kültürlü, çok yönlü, samimî, dürüst, iyiliksever, cömert, fedakâr, çalışkan, prensip sahibi.... bir şahsiyeti. Bir aksiyon ve ilim adamı, bir ilâhiyatçı ve eğitimci olarak büyük hizmetler vermiştir. Uzun yıllar Millî Eğitim Bakanlığı (İmam-Hatip Lisesi, Konya Yüksek İslâm Enstitüsü, Talim ve Terbiye Kurulu), Selçuk Üniversitesi (İlahiyat Fakültesi), Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Diyanet Vakfı.... gibi kurumlarda hoca, üye ve yönetici olarak çalışmış ve başarılı hizmetler ifa etmiştir. Ayrıca, onun, uzun yıllar, çeşitli vakıf ve derneklerdeki hizmetleri de unutulmayacaktır. Onun bu çok yönlü haslet ve nitelikleri az insana nasip olacaktır.

Yine, çok yakın dostu, arkadaşı ve akrabası (Gürtaş'ın kayın biraderi) hocam Uzunpostalcı, şu satırlarla, onun üstün haslet ve niteliklerine işaret eder:

"...Gürtaş, çabuk, düzgün, açık ve güzel bir Türkçe ile konuşan, son derece mantıklı, gerekirse konuşmasını delillerle destekleyen, görüşlerini açık bir dille ifade edebilen, ikna kabiliyeti yüksek, karşısındakini incitmeden fikrini ısrarlı bir şekilde anlatan ve bunu sürdürebilen bir insandı."⁹

Hocam Ahmet Gürtaş hakkında daha birçok şeyler yazılabilir. Muhakkak ki, onun hayatı, eserleri, faaliyetleri, ilmî şahsiyeti üzerinde, özellikle Selçuk Üniversitesi

⁹ Mustafa Uzunpostalcı, "Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 5.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki arkadaşları, dostları ve öğrencileri değerli ve yeterli bilgiler sunacaklardır. Vefatından sonra, *Selçuk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*'nin 9. sayısı (1999) ile *İslâm Araştırmaları Dergisi*'nin 10. sayısı (2003) onun anısına ithaf edilmiştir.

Şu anda belirtmeden geçemeyeceğim bir temenni de, yayınlanmak üzere programlanmış bulunan eserlerinin bir an önce basımının gerçekleştirilmesidir.

Genç denilebilecek bir yaşta aramızdan ayrılan merhum hocama Cenab-ı Hak'tan mağfiretler niyaz eder, mekânının cennet olmasını ve nur içinde yatmasını dileriz.

Ahmet Gürtaş'ın Hayatı ve Eserleri

I- Hayatı

1940 yılında Konya-Beyşehir-Doğanbey'de doğdu. 1952 yılında doğduğu yerde ilkokulu (bu yıllarda hâfızlığını da ikmal etmiştir), 1960 yılında Konya'da İmam-Hatip Okulu'nu, 1964 yılında İstanbul'da Yüksek İslâm Enstitüsü'nü bitirdi. 1964-1966 yılları arasında Balıkesir İmam-Hatip Okulu'nda meslek dersleri öğretmenliği ve bir süre müdür yardımcılığı yaptı.

1964 yılında Millî Eğitim Bakanlığınca açılan ve Prof. Ahmed Ateş, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Doç. Dr. Nihad M. Çetin'den oluşan jüri tarafından yapılan bir mülâkat sonucunda Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'ne Arap Dili ve Edebiyatı stajyer öğretmeni olarak tayin edildi. Bunun yanında iki yıllık bir süre zarfında tez çalışması yapma mükellefiyetine tabi tutuldu. Doç. Dr. Nihad M. Çetin'in danışmanlığında 1967-1969 yılları arasında "*Konya Yusufâğa Kitaplığında Bulunan Arap Dili ve Edebiyatı ile İlgili Yazmalar (H. VII.M. XIII. Asrın Ortasına Kadar)*" konulu tez çalışmasından sonra, aynı kuruma aynı dersin öğretim üyesi olarak asaleten tayin edildi; 1982 yılına kadar bu görevine, 1972-1974 yıllarındaki askerlik görevi ile 1980 yılındaki M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği görevi hariç, aralıksız devam etti.

1982-1984 yılları arasında Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı, 1984-1988 yılları arasında da Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Burada alt yapı çalışmalarını gerçekleştirerek ansiklopedinin I. cildini yayıma hazır hâle getirdi. *İslâm Ansiklopedisi*'nin yönetim statüsü değiştirilince ayrılmak durumunda kaldı. 1989 Nisan ayında ise emekliliğini iptal ettirerek Devlet Bakanlığı'nda müşavir olarak yeniden çalışmaya başladı.

1989 yılında S.Ü. İlâhiyat Fakültesine Arap Dili ve Belâgati Anabilim Dalında öğretim görevlisi olarak tayin edildi. 1991 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler

Enstitüsü'nde doktora çalışmasına başladı. Ayrıca, 1991 yılından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı Selçuk Eğitim Merkezi'nde Arapça Nahiv, Belâgat ve Metin Tercüme derslerini okutmaya başladı. Bu görevini vefatına kadar aksatmadan sürdürdü. Bu arada Devlet Bakanlığı'ndaki müşavirlik görevini de 1993 yılına kadar devam ettirdi. Bu görevden ayrıldıktan sonra 1993 yılından itibaren Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Danışma Kurulu üyeliği görevini üstlendi. Bu görevini de vefatına kadar sürdürdü. 1994 yılında S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Atatürk ve Din Eğitimi" konusunda yaptığı tez çalışması ile Din Eğitimi Bilim Dalında doktor unvanını aldı; aynı yıl S.Ü. İlahiyat Fakültesi'ne Arap Dili ve Belâgati Anabilim Dalında yardımcı doçent olarak tayin edildi.

Ahmet Gürtaş, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Cemiyeti başkanlığından sonra bulunduğu Balıkesir, Konya, Ankara gibi görev yerlerinde hayır, kültür dernek ve vakıflarının ya kurucusu oldu veya faal olarak yönetimine katıldı. Nitekim Konya'daki en eski ve güçlü bir hayır kuruluşu olan Türk Anadolu Vakfı'nın kurucusu ve ölmeden önce Ankara'da bulunan Türkiye İlahiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonu'nun da başkanı idi. Gürtaş, adı geçen federasyon başkanı olarak, 45 sayfalık din eğitiminin gereği, hukukî ve kanunî dayanakları ve verilmesi gereken biçimi üzerinde bir rapor hazırlamıştı.

8 Kasım 1999'da "doçent" unvanını aldıktan on beş gün sonra hastalandı. Tetkik için yattığı Selçuk Üniversitesi Hastahanesi'nde ameliyat edildi, fakat iyileşmeden 8 Aralık 1999 Çarşamba günü vefat etti ve 9 Aralık 1999 Perşembe günü (1 Ramazan 1420) günü doğum yeri olan Doğanbey'de muazzam bir cemaatin iştirakiyle defnedildi¹⁰.

II- Eserleri¹¹

A- Kitaplar

1- *Liseler İçin Din Bilgisi I-II* (Mustafa Uzunpostalıcı ile birlikte), İrfan Yayınevi, İstanbul 1968-1970, 78+94 s.; İstanbul 1971; İstanbul 1976.

2- *Konya Yusufağa Kitaplığında Bulunan Arap Dili ve Edebiyatı ile İlgili Yazmalar (H. VII./M. XIII. Asrın Ortasına Kadar)*, [Öğretim Üyeliği Tezi], Konya 1969, 89 s.

¹⁰ Mustafa Uzunpostalıcı, "Ahmet Gürtaş (1940-1999)", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 4 (2000), s. 305-307; a. mlf., "Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 3- 18.

¹¹ Eserlerin tertibinde kronolojik sıra gözetilmiştir.

- 3- es-Seyyid Sâbık, *İslâm Daveti*, çev. Ahmet Gürtaş, Oku Yay., Konya 1971, 152 s.
- 4- Şehbenderzâde Filibeli Ahmet Hilmi, *A'mâk-ı Hayal (Hayal Âlemi)*, [sad. Ahmet Gürtaş], İslâmın İlk Emri Oku Yay., Konya 1971, 304 s.
- 5- *İmam-Hatip Liseleri İçin Arapça* (Mustafa Uzunpostalcı ve İsmet Ersöz'le birlikte), İstanbul 1976.
- 6- *Ortaokullar İçin Din Bilgisi I-II* (Mustafa Uzunpostalcı ile birlikte), İstanbul 1976.
- 7- *Mezhepsizlik Yaygarası*, İrfan Matbaası, İstanbul 1977, 88 s.
- 8- *Arapça Öğretiminde Temel Bilgiler*, İrfan Matbaası, İstanbul 1978, 54 s.
- 9- *Doğumunun 100. Yılında Atatürk ve Din Eğitimi*, 4. baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1982, VIII+185 s.
- 10- *Arapça Ders Notları I (Sarf)*, Konya 1982, 90 s. [Yayınlanmak üzere programlanmıştır.]
- 11- *Arapça Ders Notları I (Nahiv)*, Konya 1982, 113 s. [Yayınlanmak üzere programlanmıştır.]
- 12- *Çağdaş Arapça I-IV* (Ahmet Yılmaz'la birlikte), İstanbul 1985.
- 13- *Kur'an Okumayı Öğreniyorum*, Marifet Yay., İstanbul 1993, 56 s.
- 14- *Atatürk ve Din Eğitimi*, Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993, I+173 s.
- 15- İbn Hişâm, *İ'rab Kaidelerinin Beyânı*, notlar ve açıklamalarla çev. Ahmet Gürtaş, Konya 1994, 70 s. [Yayınlanmak üzere programlanmıştır.]
- 16- Şeyh Baba Mehmed Süreyya, *Tarikat-ı Aliyye-i Bektâşîyye*, sad. Ahmet Gürtaş, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1995, VII+173 s.
- 17- *Abdest, Ezan, Namaz Duaları ve Manaları*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1996, VIII+71 s.; 4. baskı, Ankara 2003.
- 18- *15. Millî Eğitim Şûrası ve Din Eğitimi*, Ankara Merkez İmam-Hatip Lisesi Öğrencileri ve Mezunları Vakfı, Ankara 1996, 16 s.
- 19- *Azerbaycan Respublikası Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Giriş* [Ankara 1998], 147 s.
- 20- *Arapça'dan Türkçe'ye Tercüme Teknikleri (Gramer Karşılaştırmalı)*, Konya 1998, 76 s. [Yayınlanmak üzere programlanmıştır.]

B- Makaleler¹² (Tebliğ, Konferans, Çeviri vb.)

Telif Makaleler

- 1- "İslâmda Tasavvuf", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 25 (Nisan 1963), s. 11, 21.
- 2- "Tasavvuf Kelimesi Hakkında", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 26 (1 Haziran 1963), s. 11.
- 3- "Ehl-i İslâm Arasında Sôfliğin Zuhuru", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 27 (6 Temmuz 1963), s. 11-12.
- 4- "İslâm Tasavvufunun Kaynağı", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 28 (16 Ağustos 1963), s. 11-12.
- 5- "Panteizm I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 29 (24 Eylül 1963), s. 11; II, sy. 30 (4 Kasım 1963), s. 11.
- 6- "Vahdet-i Vücut I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 34 (Mart 1964), s. 11, 26; II, sy. 35 (Nisan 1964), s. 11; III, sy. 36 (Mayıs 1964), s. 11.
- 7- "Mehmet Akif Hakkında Birkaç Söz", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 53 (Ocak 1966), s. 3, 19.
- 8- "Takdim", Hüseyin Küçükcalay, *Kur'ân Dili Arapça*, Konya 1969, s. 5.
- 9- "Teşekkürlerimiz ve Görevleri", *Nesil*, c. 1, sy. 1 (1 Ekim 1976), s. 39-42; c. 1, sy. 3 (1 Aralık 1976), s. 23-28.
- 10- Konya'da münteşir *Türkiye'de Yarın* gazetesinde (Ocak-Şubat 1977) tefrika edilen yazıları [Bu yazılar, *Mezhepsizlik Yaygarası* (İstanbul 1977) adlı kitabını oluşturmuştur].
- 11- "İmam-Hatip Liselerinin Dünü ve Bugünü", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 184 (Eylül 1977), s. 1-7; *Nesil*, c. 2, sy. 1 (Ekim 1977), s. 40-48.
- 12- "Türk Anadolu Vakfı", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 194 (Temmuz 1978), s. 4-6.
- 13- "Millî Eğitim Bünyesinde Din Eğitimi Nasıl Verilmelidir? (Temel Eğitim ve Orta Öğretimde 'Din Bilgisi' Dersinin Yeri)", *Türkiye I. Din Eğitimi Semineri*, 23-25 Nisan 1981 [Ankara], İlahiyat Vakfı Yay., Ankara, ts., s. 119-123.
- 14- "Türkiye'de Din Eğitiminin Hukukî Dayanakları", *Millî Eğitim ve Din Eğitimi İlmî Seminer Tebliğleri*, Ankara, 9-10 Mayıs 1981, İstanbul 1981, s. 142-152.

¹² Hocam Ahmet Gürtaş, *İslâmın İlk Emri Oku* dergisinde çıkan Arapçadan yaptığı bazı çevirilerde "A. Herelioğlu" takma adını kullanmıştır. Bu hususu, araştırmalarımız neticesinde, ilk defa ortaya koymuş bulunuyoruz.

- 15- "15. Hicrî Yüzyılda Türkiye'de Din Eğitiminin Durumu ve Geleceği Hakkında Düşünceler", *15. Hicrî Asırda İslâm*, Yazarlar Birliđi, Ankara 1983, s. 69-76.
- 16- "Takdim", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Örnek Fasikül, İstanbul 1986, s. [XII-XIII].
- 17- "Ebü Şâme el-Makdisî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Örnek Fasikül, İstanbul 1986, s. 115.
- 18- "el-Mürşidü'l-Vecîz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Örnek Fasikül, İstanbul 1986, s. 134.
- 19- "Dinî Yayınlar ve Meseleleri", *Din Öğretimi Dergisi*, sy. 11 (Nisan-Mayıs-Haziran 1987), s. 73-78.
- 20- "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Şahsiyetinden Çizgiler", *Kutlu Doğum Haftası*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1990, s. 35-38.
- 21- "Katru'n-Nedâ Üzerine Bazı Mülâhazalar", Konya 1994, 17 s. [Henüz basılmamıştır.]
- 22- "Son İlahî Kitap Kur'ân-ı Kerîm", *Gençlik ve Din: TDV Kadın Kolları Konferans ve Panelleri: 1996-97*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1998, s. 21-32.
- 23- "Atatürk ve Din Eğitimi", *Gençlik ve Din: TDV Kadın Kolları Konferans ve Panelleri: 1996-97*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1998, s. 193-204.
- 24- "Şeyhzâde Ahmed Ziya Efendi ve Kasîde-i Dâliyye'si", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 9 (1999), s. 81-149.
- 25- "Kesintisiz Eğitim Kavramı ve Uygulama Şekli", *II. Din Şurası Tebliğ ve Müzakereleri: 23-27 Kasım 1998*, Ankara 2003, II, 515-518.
- 26- "Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezleri ve Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri", *II. Din Şurası Tebliğ ve Müzakereleri: 23-27 Kasım 1998*, Ankara 2003, II, 566-571.
- Çeviri Makaleler**
- 27- es-Seyyid Sâbık, "İslâm Cemiyeti I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 65 (Nisan 1967), s. 4, 11.
- 28- _____, "Başarılı Davet", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 68 (Ağustos 1967), s. 4, 26.
- 29- _____, "Müslüman İçin Prensipler I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 75 (Mart 1968), s. 6-7; II, sy. 76 (Nisan 1968), s. 6-7.
- 30- _____, "İslâm, Yeni Medeniyetin Zararlarından Yegâne Koruyucudur", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 78 (Haziran 1968), s. 10-11.

- 31- _____, "İlk Müslümanların Kur'ân-ı Kerim Sayesinde Yetişmeleri", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 79 (Ağustos 1968), s. 6-7.
- 32- _____, "Ferdin Yetiştirilmesi", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 81 (Ekim 1968), s. 6-7.
- 33- _____, "Ferdin Aklî Yönden Yetiştirilmesi I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 82 (Kasım 1968), s. 6-7; II, sy. 83 (Aralık 1968), s. 6-7.
- 34- _____, "Ferdin Ahlâken Yetiştirilmesi I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 89 (Haziran 1969), s. 18; II, sy. 91 (Eylül 1969), s. 4-5; III, sy. 92 (Ekim 1969), s. 4-5.
- 35- _____, "Davranışın Islâhı", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 93 (Kasım 1969), s. 4-5, 26.
- 36- _____, "Tolstoy İslâm Peygamberini Anlatıyor", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 94 (Aralık 1969), s. 4-5.
- 37- _____, "Kur'ân-ı Kerim'i Okumanın Fazileti", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 95 (Ocak 1970), s. 4-5.
- 38- _____, "Madde ile Ruh Arasında İnsan", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 96 (Şubat 1970), s. 4-5.
- 39- _____, "İslâm'ın Mu'cizesi", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 97 (Mart 1970), s. 4-5.
- 40- _____, "Kur'ân-ı Kerim ve Onunla Hidâyete Ermek I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 98 (Nisan 1970), s. 14-15; II, sy. 99 (Mayıs 1970), s. 4-5.
- 41- _____, "Kur'ân-ı Kerim Önünde İnsanlar", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 100 (Haziran 1970), s. 4, 16.
- 42- _____, "İçtimâî Râbitalar I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 103 (Ekim 1970), s. 14-15; II, sy. 104 (Kasım 1970), s. 4-5.
- 43- _____, "Sabır", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 105 (Aralık 1970), s. 14-15, 26.
- 44- _____, "İslâm'da Particilik ve Irkçılık Yoktur", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 107 (Şubat 1971), s. 14-15, 25.
- 45- _____, "Hilim veya Nefse Hakimiyet I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 108 (Mart 1971), s. 16-17; II, sy. 110 (Mayıs 1971), s. 10, 26.
- 46- _____, "Merhamet I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 112 (Temmuz 1971), s. 14-15; II, sy. 113 (Ağustos 1971), s. 5.
- 47- _____, "Kalb Temizliği", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 114 (Eylül 1971), s. 12-13, 29.

48- Muhammed Kutub, "(Biz Müslüman mıyız?), (İslâm)'dan Anlaşılan Mânâ", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 63 (Şubat 1967), s. 6-7, 21.

49- _____, "İlâhî Nuru Taşıyanlar", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 67 (Temmuz 1967), s. 4.

50- _____, "İstikbâl İslâm'ındır I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 77 (Mayıs 1968), s. 6; II, sy. 78 (Haziran 1968), s. 6, 25.

51- Yüsufü'l-Karzâvî, "İnsanlar ve Hak", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 72 (Aralık 1967), s. 4-5; sy. 73 (Ocak 1968), s. 10-11, 26.

52- el-Hâris el-Muhâsibî, "Hakikatı Arayanlara Öğütler I", *İslâmın İlk Emri Oku*, sy. 80 (Eylül 1968), s. 6, 21; II, sy. 81 (Ekim 1968), s. 4-5; III, sy. 82 (Kasım 1968), s. 4.

Yönettiği Tez

1- Mustafa Mansur Uzun, *Arap Dilinde Harf ve Kur'an'da Zait Harfler*, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya 1996, 90 s.

Kendisinden ve Eserlerinden Bahseden Yerler

1- *1974-1975 Eğitim Yılı Türkiye Yüksek İslâm Enstitüleri Mezunları Yıllığı*, Burak Matbaası, İstanbul [1975], s. [53].

2- Osman Öztürk-Bekir Topaloğlu, *Cumhuriyet Devrinde Yayınlanan İslâmî Eserler Bibliyografyası (1923-1973)*, Ankara 1975, s. 24 (nr. 368).

3- Leman Şenalp, *Atatürk Kaynakçası*, I. Cilt, Ankara 1984, s. 124 (nr. 1772).

4- Enver Koray, *Türkiye Tarih Yayınları Bibliyografyası IV, 1978-1984*, İstanbul 1987, s. 190 (nr. 1284).

5- *Diyanet İşleri Başkanlığı Biyografik Teşkilât Albümü 1924-1989*, T.C.Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı APK Dairesi Başkanlığı, Ankara 1989, s. 45.

6- Murat Sülün-Ömer Çelik, *Türkiye Kur'an Makaleleri Bibliyografyası*, İstanbul 1999, s. 120.

7- Alim Yıldız-Tahsin Koçyiğit, *İlâhiyat Fakültesi Dergileri Makale ve Yazarlar Fihristi (1952-2002)*, Ankara 2002, s. 152, 241.

8- Mehmet Bulut, "Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları Bibliyografyası (1924-1997)", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 33, sy. 4 (Ekim-Kasım-Aralık 1997), s. 90, 112.

9- Osman Cilacı, "Arkadaşım Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 109 (Ocak 2000), s. 62.

10- Mustafa Uzunpostalcı, "Ahmet Gürtaş (1940-1999)", *İslâm Araştırmaları*

Dergisi, sy. 4 (2000), s. 305-307.

11- _____, "Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 3-21.

12- M. Âkif Aydın, "Ahmet Gürtaş'ı Anarken", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 1-2.

13- M. Vecih Uzunoğlu, "Türkiye'de Arap Dili Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri (1956-2002)", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, III/8 (Kış 2003), s. 22.

14- _____, "Türkiye'de Arap Dili Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri-II (1956-2004)", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, VI/17 (Bahar 2005), s. 26.

15- Halis Ayhan, *Türkiye'de Din Eğitimi*, İstanbul 2004, s. 273, 351, 406, 410.

16- *Türkiye Diyanet Vakfı Yayın, Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Yayın Fiyat Kataloğu, 01 Ocak 2005*, Ankara, ts., s. 8.

17- Süleyman Tülücü, "Mu'allakât ve Şairleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi-I (Türkiye)", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 23 (2005), s. 18.